

Virserums hembygdsblad **3/20**

I Kungliga Biblioteket (KB) finns bl.a. Sveriges alla tidningar bevarade. En del är mikrofilmade (exempelvis Oskarshamns-Tidningen) och numera har man också börjat digitalisera tidningarna (exempelvis Oskarshamns-Tidningen fram till 1905, men inte Vetlanda-Posten). På grund av upphovsrättsliga regler kan endast de äldre digitaliserade tidningarna läsas överallt, men övriga bara i KB:s läsesal. Men eftersom KB tillfälligt är stängt för besök så finns en överenskommelse med upphovsrättsorganisationerna att alla digitaliserade tidningar kan läsas överallt. Så jag har med hjälp av en bra sökfunktion hittat ett och annat som har hänt i Virserum. Här kommer ett litet urval. Men först kommer en annons som inte är digitaliserad än. Den är förstorad för bättre läsbarhet.

Kärringryggen anno 1907

Annonsen är den första (?) som bjuder in till fest på en välkänd festplats.

Nu ska' de bli roligt i Virserum!

Årets första verkliga folkfest gifves å den s. v. *Kärringryggen*, iakttag med den underbara Skåne-plattan i Skåne, lördagen den 28 juli kl. 2—11 em. Varits, trolleri, tankeläsning, teater, af krafter från Stockholm och Helsingland, ballonguppstigning, karneval, Länne-minnet Andriminnet, Strixjubileum, Amerika contra Japan, bondetyper m. m.

Förstklassig servering. Dans. Musiken utföres af Rosenfors' välkända sextett, hvilken åfren kommer att deltaga i karnevalståget. Många och roliga täffingar med priser för såväl stora som små barn.

OBS! Inga berusade äga tillträde. Fästmärken bäras ovillkorligen synliga

Har Ni ej haft roligt förr blir det nu till i öfrigt affäberna.

Man och kviona ur huse till årets första verkliga folkfest!

3244

Arrangörerna.

Det finns naturligtvis många händelser och minnen från alla åren som Kärringryggen stod för de stora festerna och besöken. En av artisterna som kom på besök var Snoddas. I augusti 1952 skulle han ta sig från Tranås till Virserum. Strax efter att han lämnat Tranås kom ett kraftigt stenskott, som fullständigt krossade hans vindruta. I hållande regn fick han sedan sitta vid ratten utan skydd. Men han kom fram till Virserum - genomfrusen, genomvåt och åtskilligt försenad. Men 1300 tappra stod och väntade och Snoddas gjorde succés.

Marknaden inställd

Att årets marknad sorgligt nog tvingas avlysas har väl alla noterat. Men situationen 1911 var inte bättre. I början av september 1911 utfärdade länsstyrelsen föreskrifter till allmänheten om åtgärder med anledning av en grasserande barnförslamningsepidemi. Dessa föreskrifter blev upplästa i länets samtliga kyrkor och av dessa framgick det bl.a. att förste provinsialläkaren i länet skulle tillstå länets tidningar uppgift om var det förekommit fall av barnförslamning varför allmänheten skulle uppmanas att inte besöka dessa platser. Bland de åtgärder som vidtogs av förste provinsialläkaren kan noteras att marknaden i Virserum skulle ställas in.

Det kan nämnas att kreatursmarknaden 1936 i september 1936 också blev inställd sedan Medicinalstyrelsen hade tillstyrkt förslaget. Under augusti hade det inträffat flera fall av barnförslamning.

Virserumsbo dömd för tvegifte

Om man räknade spalt-millimeter för alla tidningsartiklar där Virserum omnämns skulle nog Emil Hesse-Tiberg vara den som hamnade överst på listan. Han var innehavare av Virserums gästgiveri, som senare blev Virserums hotell där han fortsatte driva hotellrörelse. Han hade också en järnhandel, oklart om denna låg i samma byggnad som hotellet.

Men innan Hesse blev hotellägare hade han 1881 begivit sig till Amerika av "skäl, som nu ej borde framläggas" (som det stod i tidningarna). I Amerika bosatte han sig i staden Gardner där han började arbeta på en fabrik. Där arbetade också Kathie Smith som han "kommit i intimt förhållande med". Resultatet blev ett barn och Hesse pressades av familjen att gifta sig med henne. Hon var katolik och det var många turer innan äktenskapet kunde ingås och Hesse hävdade att han formellt sett inte varit gift med henne.

Efter 20 år i Amerika återvände Hesse till Sverige och återupptog då sitt förhållande med sin fru, som han hade gift sig med innan han åkte till Amerika. Hans amerikanska fru lyckades spåra upp honom i Sverige och skickade en mängd hotelsebrev som han inte brydde sig om. Han blev så småningom anmäld till åtal. Han dömdes 1901 av Aspelands häradsrätt i Målilla till fängelse i åtta månader, efter överklaganden sänktes straffet till sex månaders fängelse.

Olaglig brännvinshandel

Många Virserumsbor har flyttat sina bopålar från bygden till storstaden. De flesta har blivit välkända och omtalade men det finns undantag. Ett sådant var änkan Anna Kristina Petersson som 1890 ställdes inför polisdomstolen i Stockholm. Hon var åtalad för

att utan tillstånd sålt brännvin vid Värtahamnen för 8 á 10 öre supen. Änkan erkände och dömdes för olaga handel med brännvin att betala 40 kr. Men dessutom skulle hon betala en utskänkingsavgift med 112 kr och 50 öre.

Krig – ett anstötligt namn

Så var rubriken när tidningarna 1921 rapporterade att möbelsnickaren Oskar Krig i Virserum hade överklagat länsstyrelsens beslut att inte få byta efternamnet. I överklagandet skriver Krig att visserligen är släktnamnet Krig egenartat ”men till sin innebörd äfven uttryck för en mänsklig företagsamhet som icke blott hos mig utan säkerligen hos det stora flertalet landsmän väcker anstöt”. Numera vet vi att regeringen godkände namnbytet från Krig till Sternell.

Bra galet i Hultarp

En mycket spridd notis berättade 1891 att flera personer fick höra ett mycket ovanligt galande vid torplägenheten Perstorp under Hultarp. Fast det hade stor likhet med en tupp som gal högljutt förrådde dock anlaget att det var en människa som fuskade i kons-ten att låta höra sig som fjäderklädd tupp. Den som stod för galandet var 70-årige P. Pettersson, som hade varit änkeman omkring ett års tid och nu ville gifta sig. Han sökte med sitt galande att fria till bygdens flickor när de passerade hans hem. En 18-årig flicka greps av tycke till mannen, inte för hans person utan för hans galandes skull och nu skall ofördröjligen äktenskap ingås mellan den 70-årige mannen och den 18-åriga flickan. Hur äktenskapet utvecklade sig har dock massmedia inte rapporterat om.

Virserumsån svämmar över

Genom islossning i Virserumssjön och ovanför belägna sjöar har vattnet i ån svämmat över flera gårdar rapporterades 1924. Uthusen står under vatten och många lagerlokaler hos handlarna har skadats. På många gårdar rör man i båt i nästan meterdjupt vatten. Staket, mindre broar och andra lösa föremål rycks med av vattnet. Utefter ån står Bröderna Gustafssons och Strömbergs möbelfabriker under vatten i nedre våningen och arbetet måste avbrytas. Ekelundska fabriken brädgårdar och hel det övriga fabriksområdet står dels under vatten.

Donationer

Under årens lopp har kyrkan fått ta emot flera donationer. Tidningarna kunde 1938 att en i Pittsburgh, Pennsylvania bosatt svensk – Gustaf Gottfrid Pettersson – hade donerat 11.000 kr. Av ränteavkastningen skulle 90 procent utdelas bland barn, ungdom och gamla inom Virserums församling medan återstoden skulle läggas tillkapitalet tills detta uppgick till 200.000 kr.

En annan donation gjordes 1950 av förre hemmansägaren J. A. Sellman. I sitt testamente donerade han ca 52.000 kr till Virserums församling. Pengarna skulle användas till kläder åt välartade skolbarn och konfirmander. Kvarlåtenskapen skulle bilda en fond att förvaltas av kyrkorådet.

Även köpmannen David Kindahl tänkte på Virserums församling i sitt testamente. 1951 donerade han ca 66.000 kr till olika kyrkliga ändamål. Hälften skulle gå till Virserums kyrka och resten till Svenska kyrkans missionsstyrelse, sjömansvården, Ersta diakoni-anstalt och Linköpings stifts ungdomsgård.

Läderkängor – av trä och säckväv

Viktor Svensson var 1917 innehavare av en firma med namn Tekniska Fabriken Besse. Det här året annonserade han flitigt i tidningarna över hela landet om att firman sålde prima läderkängor till det billiga priset av 6:26 pr par. Men istället levererade skor med träbottnar och ovanläder av säckväv, impregnerat med en vedervärdig svart, smittande smörja. De postförskott som han skickade ut uppgick upp till 400 kr.

Sedan falsarierna upptäcktes häktades Svensson av kronolänsmannen Holm då Svensson hade visat tecken på att avvika från Virserum. Han hade nämligen planerat att dagen efter överlåta sin rörelse till en annan person. Han fördes till fängelset i Västervik. Vid den följande rättegången, då han erkände brottet, dömdes han av Handbörds häradsrätt i Högsby att böta 400 kr för bedrägerierna och 600 kr för brott mot ockerlagen. Han dömdes också att ersätta de som köpt de förfalskade skorna.

Syndikalistisk vägarbetarstrejk

Så rapporterade Svenska Dagbladet 1932. Strejken utbröt bland arbetarna som var sysselsatta att lägga om och förbättra Ulvarpsvägen. Till entreprenör för arbetet hade antagits vägbyggaren Johan Jönsson från Höör. Arbetet påbörjades 1931 och var kostnadsberäknat till 65.000 kr. Vid vägbygget var ett 20-tal arbetare sysselsatta och de var missnöjda med att de endast fick 65 öre per timme, medan arbetarna på ett annat vägbygge i socknen fick 85 öre per timme. Ulvarpsarbetarna gick därför med i den lokala syndikalistföreningen och med dennas stöd krävde de bättre löneförhållanden. Arbetsgivarens motdrag blev att meddela arbetarna att arbetet skulle nedläggas tills vidare. Arbetarna svarade då med ett förklara vägarbetet i blockad.

Hur konflikten löstes framgår inte av den vidare rapporteringen i Svenska Dagbladet.

Amerikansk barnmorska duger inte

Från början var utseendet av barnmorskor en kommunal angelägenhet innan landstinget tog över ansvaret. Kommunen skulle 1895 utse en ny barnmorska och då hade Alma Carlsson, född Nelson, bosatt i Virserum anmält sitt intresse. Hon hade avlagt barnmorskeexamen 1892 i Chicago och kommunalgubbarna visste inte riktigt hur man skulle bedöma den amerikanska examen. Så man tillskrev Medicinalstyrelsen och frågade. Och svaret var tydligt. Carlsson hade inte rättighet att utöva barnmorskeyrket och inte heller att åta sig att biträda vid förlossning, än mindre att utses till barnmorska för en kommun.

Nybildad försvarsförening

I början av mars 1914 bildades en försvarsförening i Virserum, som redan vid bildandet fick 36 medlemmar. Till föreningens ordförande utsågs kassören Aug. Petersson och

bland styrelseledamöterna fanns även förre riksdagsmannen C. J. Petersson. Vid bildandet beslöt föreningen att avsända följande telegram till konungen: Virserums i afton bildade försvarsförening med motto "Fosterlandets fullt tryggande försvar" sänder Eders m:t sin undersåttliga hyllning.

Lärarinnorna kräver löneförhöjning

I dag sköts löneförhandlingarna mellan arbetsgivare och fack. Annat vad det förssom framgår av ett referat 1905 från en kyrkostämma i Virserum. Då behandlades en ansökan från församlingens samtliga lärarinnor om höjning av ersättningen för vedbrand från 20 kr till 40 kronor. Vid den här tiden var skolan en kyrklig angelägenhet och lönen bestod också av kostnadsersättning för inköp av ved. Kyrkostämman beslutade att höja ersättningen till 35 kr. Undantaget var lärarinnan vid mindre folkskolan i Ässhult som fick ersättningen höjd till 40 kr.

Ekorrfamilj bosätter sig i köket

Hos skräddarmästare Oscar Lindh hade 1938 en liten ekorrdam sedan tidig barndom varit så att säga barn i huset och gått ut och in som hon behagat. Hon träffade så småningom sin själs älskade och nu är hon inte längre en ung ekorrdam utan mor till tre små välskapade ekorrbarn. Ungarna föddes i mäster Lindhs eget kök. Vid ena sidan av spisen hänger ett par gamla byxor på en krok, vilka ordnats så, att det blivit ett trevligt krypin för ekorrmamman och hennes ungar. De trivs bra i sitt bo och besväras inte av att det i köket också finns två katter.

Lyckligt slut

Hvetlanda-Posten kunde 1899 berätta om en lycklig "återförening" som sedan kom att spridas till många andra tidningar. Den här notisen publicerades i Göteborgs-Posten men kortare eller längre varianter publicerades. Det handlade om han och hon som i sin ungdom tyckt om varandra och det hade för båda varit den första kärleken. De var nu båda "i sin levnads afton". Han hade varit gift en gång och tjänat som soldat vid Kalmar regemente och efter sin pensionering flyttat till Järeda socken. Hon hade varit gift två gånger och bodde i Virserum.

En dag skulle gumman göra en liten vandring för att hälsa på släktingar. När hon hade gått en bit blev hon osäker om den rätta vägen och beslöt sig för att gå in i en gård och fråga sig för. Hon kom då oförmodat in i sin förre fästmans nuvarande hem. De började talas vid och var överens om att den första kärleken var den bästa. Han hade aldrig glömt henne och hon inte honom. Båda två hade aldrig upphört att tänka på varandra.

Han var änkeman och hon änka och då kärleken fanns kvar beslutade de båda gamla att leva de sista timmarna av sin levnadsdag tillsammans och del det fridfulla bo som de drömde om i ungdomens vår. Och nu har de beslutat att gifta sig, avslutas tidningsrapporten.

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING

Bli medlem genom att betala in 100 kr på bg 5241-0263.